

Iz ribarske prakse

Aktivnost stručne sekcije šaranskog ribnjačarstva Jugoslavije

U TRC-u »Rade Končar« u Zvečevu, organizirani su Godišnji sastanak Stručne sekcije šaranskoga ribnjačarstva Ribozajednice Jugoslavije i savjetovanje o temama »Uzgoj američkog (patuljastog) somića« i »Ptice štetočine na ribnjacima«. Kao i u prijašnjim prilikama, ovaj skup ribnjačara iskorišten je i za slobodne razgovore oko okruglog stola o najaktualnijim problemima: »ribarska oprema, mehanizacija i reprodukcijски materijal i njihova primjena u ribnjačarskoj proizvodnji«, te »vodoprivreda i ribarstvo«. Da bi iskorištenost i opravdanost sastanka bila još veća, članovi Izvršnog odbora Ribozajednice održali su redovitu sjednicu.

Ribozajednica je kao organizator s punim pogotkom kao mjesto održavanja sastanka odabrala Zvečevo i TRC »Rade Končar«. Prvi put ribari su se (organizirano) upoznali s prekrasnim krajolicima Zvečeva na slavonskoj planini Papuku, kao i s mogućnostima i nadasve prihvatljivim cijenama Turističko-rekreacionog centra SOUR-a »Rade Končar« iz Zagreba. Njihovo lijepo uređeno malo pastrvsko ribogojilište i akumulacijsko jezero baš su pristajali skupu jugoslavenskih ribnjačara.

U ponedjeljak 25. rujna već oko 12 sati počeli su se okupljati sudionici skupa. Izvršni je odbor održao svoju kratku sjednicu, a oko 16 sati započeo je okrugli stol. On se usredotočio uglavnom na problem odnosa vodoprivrede i ribarstva, dok su razgovori o opremi, mehanizaciji i reprodukcijском materijalu prebačeni za idući dan.

Problem je odnosa s vodoprivredom složen. U raspravi je istaknuto da se on ne ogleda samo u raznim vodnim doprinosima nego i u nadređenom odnosu vodoprivrede prema ribarstvu bez priznavanja ikakva partnerstva. U našem samoupravnom uređenju svi se zakoni i propisi donose makar i uz formalne konzultacije i traženje mišljenja od subjekata na koje će se primjenjivati. Što se tiče vodoprivrednih zakona i propisa, koji su se uvijek odnosili i na ribarstvo, takva mišljenja od ribarstva nikada nisu tražena.

Na području planiranja, vodoprivreda je čak znala planirati gradnju ribnjaka, ali te svoje planove nikada nije usklađivala s ribarstvom.

Nadređeni odnos vodoprivrede osobito se iskazivao u postavljanju vodoprivrednih uvjeta za gradnju ribarskih objekata. Tom prilikom nikad se nije tražilo mišljenje ribarstva niti se prihvaćala rasprava.

Vodni doprinosi, kao najkonkretniji oblik nadređena ponašanja vodoprivrede, određivali su se bez ikakva utjecaja ribarstva. Prilikom uvođenja i odmjeravanja vodnih doprinosa nisu uspostavljeni realni čvrsti kriteriji ni po regijama a kamoli po republikama ili u cijeloj zemlji. Oni su u svakom vodoprivrednom SIZ-u drukčiji, i u osnovici plaćanja i po iznosima. Negdje postoji jedinstven vodni doprinos, drugdje je on razdijeljen na doprinos za korištenje vode, za održavanje vodoprivrednih objekata i dr. Za šaranska ribnjačarstva on se kreće u protuvrijednosti 30 pa do 200 kg pšenice za hektar vodene površine, a često se kao osnovica obračuna uzima ukupna površina.

Zbog ovakva stanja i mnogih problema s vodoprivredom još prije godišnjih odmora pokrenuta je inicijativa u Ribozajednici da se od Saveznog sekretarijata za poljoprivredu zatraži intervencija, zapravo organizira zajednički sastanak ribarstva i vodoprivrede. Savezni je sekretarijat odmah prihvatio zahtjev, ali je i zatražio iscrpnu pisanu informaciju. Tu informaciju Ribozajednica još nije izradila (do ovog sastanka u Zvečevu) jer ih ribarske organizacije nisu poslale, pa čak ni inicijatori ove akcije. Zato je zaključeno da sve ribarske organizacije pošalju te podatke u roku osam dana kako bi Ribozajednica mogla izraditi informaciju i dostaviti je Saveznom sekretarijatu te zatražiti sastanak s vodoprivredom. Zabrana je i delegacija ribarstva koja bi sudjelovala na tom sastanku.

Nakon razgovora o ovoj temi dana je riječ predstavnicima kemijske industrije »Radonja« iz Siska, koji su obnovili sve dosad poznate činjenice, ali i nove, o njihovu herbicidu za ribnjake »rodeo«, o dosadašnjim pokusima i primjeni u ribnjacima. Njihova posebna pažnja, kao i većine diskutanata, bila je usredotočena na tehniku primjene herbicida u ribnjacima te na raspoloživu opremu za tu svrhu.

Drugog dana, u utorak 26. rujna, održano je znanstveno savjetovanje o temama »Uzgoj američkog (patuljastog) somića« i »Ptice štetočine na ribnjacima«.

Prije početka savjetovanja sudionici su posjetili pastrvsko ribogojilište i vodnu akumulaciju, gdje je demonstriran rad vertikalnog aeratora proizvođača »Belje Remont«. Stručnjaci proizvođača iznijeli su njegove odlike, uz tvrdnju da je to zasad najdjelotvorniji tip aeratora. Ukratko su podsjetili i na ostali proizvodni program ribarske opreme koji je ribarima bio i otprije poznat.

Savjetovanje je otvorio i vodio ga predsjednik Stručne sekcije dipl. inž. Stjepan Krnjaković.

Podneseno je sedam znanstvenih referata:

1. Prof. dr. Paolo Melotti i Alessandra Roncarati (iz Instituta zookulture Sveučilišta u Bologni): Talijansko iskustvo u uzgoju somića (*Ictalurus melas*)

2. Prof. dr. Nikola Fijan, prof. dr. Zdravko Petrincec, mr. inž. Velimir Đorđević: *Ictaluridi* — sistematski položaj uzgajanih vrsta i proizvodnja u svijetu

3. Dr. inž. Đorđe Hristić, mr. inž. Ilija Bunjevac: Biologija i rasprostranjenost američkog somića (*Ictalurus nebulosus*) na području Dunava III

4. Mr. inž. Velimir Đorđević, prof. dr. Zdravko Petrincec, prof. dr. Nikola Fijan: Program intenzivnog uzgoja somića u monokulturi na ribnjačarstvu »Podunavlje« Belje

5. Mr. inž. Ljubomir Kajgana, dipl. inž. Tomislav Zorić: Introdukcija kanalskog soma (*Ictalurus punctatus*) sedamdesetih godina u Ribnjačarstvu Našice i primjena stečanih iskustava na današnji uzgoj američkog somića (*Ictalurus nebulosus*)

6. Mr. inž. Mirko Šetina: Ptice štetočine na ribnjacima

7. Prof. dr. Jozsef Mikuska: Mogućnost zaštite ribnjačarske proizvodnje od kormorana (*Phalacrocorax carbo*)

Rasprava o referatima održana je poslije iznošenja referata iz svake grupe: najprije o uzgoju američkog somića, a zatim o pticama štetočinama.

Prvi referat talijanskog gosta prof. Paola Melottija (kojega je angažirao na našem savjetovanju G. J. Helder, teh. direktor firme »Hendrix« iz Mozzecane) izazvao je veliku pozornost. On je u svojem jednosatnom izlaganju rekao samo nove stvari i objasnio pisani referat koji je tiskala »Astra« iz Zagreba i podijelila ga svim sudionicima. Odgovarao je i na brojna pitanja prisutnih, pa smo dobili zaista potpun uvid u uzgoj somića u Italiji i o mogućnosti njegova uvođenja u nas.

Vrlo zanimljivo bilo je kratko i jasno sudjelovanje u diskusiji drugog talijanskog gosta Davida Bedana, poznatog uvoznika i trgovca ribom. On nas upozorava (a kao da se i pribojava) da ne idemo naglo u uzgoj većih količina somića, budući da to može rezultirati znatnim obaranjem cijena i neisplativošću uzgoja. On smatra da talijansko tržište može kroz idućih pet godina prihvatiti najviše još 500 tona somića, no ni tu količinu ne odjednom nego postupno.

Inž. Bojčić u kratkoj je replici odgovorio gosp. Bedanu da je njegova bojazan neosnovana jer mi Jugoslaveni nismo tako brzi i efikasni u prihvaćanju ideja, a pogotovo ne u njihovoj realizaciji ako su povezane s investicijama.

Referat prof. Nikole Fijana i suradnika o *Ictaluridima* zaista nam je dao iscrpne podatke i potpun uvid u ovu za nas zanimljivu porodicu riba. Posebno je obradio dva problema. Prvi je razlikovanje dviju podvrsta somića, *I. nebulosus*, koji živi i uzgaja se u Jugoslaviji i *I. melas*, koji živi u Italiji, a također je uvezen iz Amerike. Morfološke su razlike male i slabo uočljive, ali su proklički važne budući da talijanski trgovci tvrde da je naš somić, zovu ga »slavo«, znatno otporniji i pogodniji za sportske ribnjake, pa prema tome i interesantniji za uzgoj. Drugi je problem uzgoj somića, pa zbog nedostatka iskustava o njegovu uzgoju u Jugoslaviji autori opsežno razmatraju historijat i iskustva uzgoja kanalskoga soma (*I. punctatus*) u SAD. Smatraju da su osnovne postavke i tehnologija prihvatljivi i za uzgoj našeg somića.

Mr. Lj. Kajgana i inž. T. Zorić u svojem su nas referatu obavijestili o započetom i ubrzo napuštenom uzgoju kanalskoga soma u Ribnjačarstvu Našice sedamdesetih godina. Ocjena je autora da su neuspjeh uzrokovale znatne razlike između klimatskih uvjeta u istočnoj Slavoniji i u Kaliforniji, odakle je somić i uvezen.

Referat priopćenje mr. V. Đorđevića o programu i prvim rezultatima intenzivnog uzgoja somića u monokulturi u Ribogojilištu »Podunavlje« — Belje, govori nam o realnim izgledima na uspjeh.

Referat Đ. Hristića i sur. koji je iznio mr. I. Bunjevac, upotunio je sliku o našem somiću i o njegovoj biologiji te rasprostranjenosti u otvorenim vodama Dunava.

Sve što smo čuli u referatima i raspravi o uzgoju somića daje nam podlogu i poticaj da naše šaransko ribnjačarstvo smjeli pristupi uzgoju somića kao sporedne ribe u ribnjacima, i na klasičan način, a napose u intenzivnom uzgoju u monokulturi. Glavni je zagovornik toga uzgoja »njegovo veličanstvo tržište«.

Druga skupina referata razmatrala je ptice štetočine na ribnjacima. Pročitana su samo dva referata, mr. M. Šetine o svim pticama štetočinama i prof. J. Mikuske posebno o kormoranima. Na izgled premalo o gotovo najvažnijem praktičnom problemu ovog trenutka u šaranskom ribnjačarstvu, ali dovoljno da rasvijetli taj problem sa znanstvene strane. Zato je, međutim, rasprava bila vrlo opširna i obilovala je brojnim najkonkretnijim podacima i prikazima velikih šteta što ih kormorani nanose našem ribnjačarstvu.

Referat mr. M. Šetine temeljen je na opsežnom i vrlo dobro ocijenjenom magistarskom radu nedavno obranjenom na Fakultetu poljoprivrednih znanosti u Zagrebu. On nam daje konkretne precizno ustanovljene podatke o štetama od ptica grabljivica na ribnjacima. Prema tim podacima, proizlazi da kormorani nisu jedine ptice kojih se moramo bojati i organizirano zaštićivati od njih.

Referat prof. J. Mikuske, našeg eminentnog znanstvenika na ovom području, dao nam je nove podatke o životu kormorana i o mogućnostima zaštite od njih. Dokazuje nužnost smanjenja njihove brojnosti, ali u gnjezdima, u prirodnim rezervatima koji su izvor populacijske eksplozije kormorana.

Oba su ova referata znanstveno-stručna podloga ribarskoj privredi za traženje zaštite ribnjačarske proiz-

vodnje od kormorana i uopće ptica grabljivica kod organa državne uprave. Ta će se zaštita sastojati u potpunom skidanju zabrane odstrela na ribnjacima i u nadoknadi štete ribarskoj privredi.

Nakon Savjetovanja održan je kratkotrajni godišnji sastanak Stručne sekcije šaranskoga ribnjačarstva. Na njemu su vrlo pozitivno ocijenjeni proteklo znanstveno sa-

vjetovanje i okrugli stol. Za iduću godinu nije biran domaćin kao prije, nego je dogovoreno da skup organizira Ribozajednica po principu kotizacije, kao i ovdje u Zvečevu. Ni teme nisu utvrđene, nego su predsjednik sekcije i Ribozajednica zaduženi da ih izaberu, ali uz potpunu suradnju sa stručnjacima znanstvenih ustanova.

CVJETAN BOJČIĆ, dipl. inž.